

## Ikoner som berör

Av Hanna Hedvall skriven i tidningen Nära från april 2009 i samband med utställningen "Ikoner i förvandling" i St:ta Helena kyrka i Skövde.

*"Igår såg jag en samling gamla ryska ikoner. Det är verkligen stor konst. Jag är alldeles omskakad av ikonmåleriet. ... Jag är förälskad i deras rörande enkelhet. I dessa ikoner framträder konstnärens själ som en mystisk blomma."* Citat av Henri Matisse efter ett besök i Moskva 1911

Ikoner har under tusentals år varit en källa för inspiration och ett tongivande inslag i kyrkokonsten. I utställningen *Ikoner i förvandling* som visas i S:ta Helena kyrka vidareutvecklar konstnären Ludmila Pawlowska det traditionella ikonmåleriet, och bryter medvetet de normer som definierar den traditionella ikonen. Hon själv berättar om sina verk:

-Inför utställningen har jag använt mig av olika tekniker: måleri, skulptur och blandteknik med collage av olika material som till exempel sten, textil eller metall. Motiv, form och komposition i mina konstverk bryter mot traditionen, men traditionen finns ändå för mig som utgångspunkt, som det jag har att definiera mig mot. I skaparprocessen målar jag skikt på skikt på träpanel, en teknik liknande den som ikonmålare använt sig av i över tusen år. Färgerna jag använder är även de hämtade från ikonmåleriets symbolik. Det röda som först och främst symboliserar liv, det liv som gavs oss människor när Kristus utgöt sitt blod för vår skull. Blått, himlens färg, används inom ikontraditionen för att spegla det gudomliga livets mysterium. Brunt är en blandfärg som återspeglar materiens täthet och ger bilden av det jordiska. För att illustrera det gudomliga ljuset använder man guld, vilket inte betraktas som en färg utan som en form av ljus.

- Ikonen har den andliga kraft som kommer inifrån bilden, som ett slags ljus. Att fånga ljuset är en av de största utmaningarna som alla konstnärer brottats med genom tiderna. Utställningen är ett försök att fånga det på mitt sätt, säger Ludmila Pawlowska.

Ikonen är för konstnären Ludmila Pawlowska en länk mellan hennes kulturella arv inom den ortodoxa kyrkan och en ny inriktning i hennes skapande. Hon säger:

- Som konstnär inspireras jag av den mer än tusenåriga tradition som ikonmåleriet står för. Det jag fascineras mest av är den djupa känsla som ikoner utstrålar. Jag blir oemotståndligt fångad och något vaknar till liv i mig. Jag hittar inspiration och drivkraft att skapa mina verk genom kärleken till livet och till Gud. Min konst är mitt sätt att uttrycka ett budskap och tända ljus för att minska mörkret i tider av kris och miljöpåverkan.

Utställningen *Ikoner i förvandling* har visats i 40-talet kyrkor runt om i Norden och övriga Europa. Traditionella ryska ikoner finns sida vid sida med Ludmilas verk. Varje utställning är unik, på så sätt att utställningen anpassas efter varje kyrkorum där den visas. Kyrkorummets storlek, karaktär och utformning är grunden för vilka verk som visas.

- När utställningen visas i engelska katedraler, som Hereford Cathedral där utställningen visas under februari månad, anpassas verken efter den typen av kyrkorum. Tolv verk i stort format med de tolv apostlarna hängs från taket för att besökarna ska kunna gå runt verken. Här i S:ta Helena kyrka, som är sista platsen för den här utställningen, har jag valt att placera vissa verk på piedestaler på golvet. Tavlorna är kvadratiska precis som de kvadratiska plattorna som sammanfogats till takplafondens kors. Några verk är skapade utifrån det här kyrkorummets specifika förutsättningar, exempelvis de två verken som fått namnet Törnekrona och visar den korsfäste Kristus ansikte med törnekronan.

Ludmila Pawlowska menar att konsten blir till först i mötet med betraktaren, och att varje utställning bygger på dialog och det personliga mötet.

- När människor blir berörda av min konst, det är då mening skapas. Mötet mellan betraktaren och konstverken är något som skapar inspiration. För mig är konsten och mötet med betraktaren min möjlighet att uttrycka mig. Utställningen är tänkt att locka besökaren att gå runt, stanna upp, öppna sina sinnen, lyssna inåt och söka det som tilltalar var och en.

- Ett centralt verk i utställningen är det verk som hänger från taket och speglar betraktarens eget ansikte. Varje människas ansikte speglar guds avbild, och är därför i sig ett underverk, ett konstverk. Att bli sedd och att se sig själv i konsten är två av de främsta motiven och det vill jag visa med min konst och med utställningen.